

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ÜLGER – TÜRKİYE

(Başvuru no. 25321/02)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

26 Haziran 2007

İşbu karar AİHS'nin 44 § 2. Maddesi'nde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup, şekli bazı düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Davanın nedeni, Muharrem Ülger adlı Türk vatandaşının ("başvuran"), İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("AİHS") 34. Maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("AİHM") 10.06.2002 tarihinde yapmış oldukları 25321/02 no'lu başvurdur.

Başvuran Ankara Barosuna bağlı avukat N. Ünal tarafından temsil edilmektedirler.

Başvuran, özellikle, lehinde verilen nihai kararın uygulanmamasının, AİHS ile uyumlu olmadığından şikayetçi olmuştur. Bu bakımdan, AİHS'nin 6 § 1. Maddesi ile AİHS'ye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. Maddesi'ne atıfta bulunmuştur.

AİHM, 13.12.2005 tarihinde başvuruyu Hükümet'e bildirmeye ve AİHS'nin 29 § 3. Maddesi'ni uygulayarak, başvurunun kabuledilebilirliğiyle esaslarını beraber incelemeye karar vermiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN AYRINTILARI

1955 doğumlu başvuran Ankara'da ikamet etmektedir.

Başvuran, 14.10.1996 tarihinden 09.05.1998 tarihine dek, Rusya'da bir şantiyede, YAPITEK Yapı Endüstri ve Ticaret Limited Şirketi (bundan böyle "şirket" olarak anılacaktır) adlı Türk firması için çalışmıştır.

Başvuran 28.06.1999 tarihinde Ankara İş Mahkemesi'ne başvurarak şirket aleyhine dava açmıştır. Türkiye'ye izinli geldikten sonra, izninin bitmesini müteakip Rusya'ya gönderilmek üzere başvurduğunda, şirketin kendisini merkezde tutarak 4 ay beklettiğini iddia etmiştir. Başvuran ne Rusya'ya gönderilmiş ne de Türkiye'de kendisine iş verilmiştir. Bu süre içinde kendisine maaş ödenmediğini ve kontrat süresinin sona erdiğinin bildirilmediğini belirtmiştir. Başvuran mahkemeden, faizleriyle beraber, ödenmemiş maaşı, kıdem tazminatı ve ihbar tazminatının kendisine ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkeme 01.07.1999 tarihinde dava dosyasına ilişkin ilk incelemesini tamamlamış, 05.10.1999 tarihinde duruşma yapılmasına karar vermiş ve bu tarihten önce delillerle beraber şirketin cevabını sunmasını istemiştir.

Davalı çağrılmasına rağmen, 05.10.1999 ve 18.11.1999 tarihli duruşmalara gelmemiştir.

Mahkeme 27.01.2000 tarihinde, başvuranın şantiyede meslektaşı olan iki tanığını dinlemiştir. Başvuranın avukatı bir sonraki duruşmada üçüncü bir tanığın hazır bulunacağını ifade etmiştir.

Mahkeme 21.03.2000 tarihinde üçüncü tanığı dinlemiştir. Duruşmanın sonunda bilirkişi raporu hazırlanmasına karar verilmiş, başvuranın gerekli harcı ödemesinin ardından dava dosyası bilirkişiye gönderilmiştir.

12.04.2000 tarihli ilk bilirkişi raporu, şirketin başvurana kıdem tazminatı için, kontrat süresinin sona erdiğini bildirmediği için ve ödemediği maaş için tazminat ödemekle yükümlü olduğunu ifade etmiştir. Ödenmesi gereken meblağlar hesaplanıp raporda belirtilmiştir.

Başvuranın avukatı 28.04.2000 tarihinde rapora itiraz etmiş, belirtilen meblağların yeterli rakamlar olmadığını ve başka bir bilirkişi tarafından yeniden gözden geçirilmesini talep etmiştir.

Mahkeme 04.05.2000 tarihinde, başvuranın ek harcı yatırmasının ardından, aynı bilirkişinin bir rapor daha hazırlanmasına karar vermiştir. Buna göre aynı bilirkişi ikinci bir rapor hazırlamış ve mahkemeye sunmuştur. Bu rapor, başvuranın temsilcisinin kıdem

tazminatının miktarıyla ilgili talebinin yerinde olduğunu ifade etmiştir. Bu meblağın 787.5 Amerikan Doları tutarında olması gerekmektedir. Başvuranın avukatı bu rapora itiraz etmiş ve meblağın başka bir bilirkişi tarafından yeniden hesaplanmasını talep etmiştir.

Başvuranın avukatı 20.06.2000 tarihli duruşmaya katılmamıştır. Mahkeme, yeniden başlaması talebinde bulunulmaması halinde, davanın düşmesine karar vermiştir. Başvuranın avukatının talebi üzerine davanın 26.06.2000 tarihinde yeniden başlamasına ve ilk duruşmanın 13.07.2000 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir.

Mahkeme 13.07.2000 tarihinde, harcın başvuran tarafından 3 gün içinde yatırılması halinde, davalıya, başvurana Türkiye'ye döndükten sonra beş ay boyunca maaş ödendiğine dair makbuzları sunmasını isteyen bir mahkeme kararı gönderilmesine karar vermiştir. Şirketin, maaş makbuzlarını sunmaması halinde maaş ödemediğinin farz edileceği konusunda uyarılmasına karar verilmiştir. Duruşma 05.10.2000 tarihine ertelenmiştir. Davalı şirket resmi uyarıya rağmen mahkeme kararına yanıt vermemiştir.

Mahkeme 05.10.2000 tarihinde, başka bir bilirkişi raporunun hazırlanmasına, ücretinin başvuran tarafından karşılanmasına karar vermiştir. Yukarıda belirtilen beş aylık sürenin de göz önünde bulundurulduğu rapor 27.11.2000 tarihinde mahkemeye sunulmuştur.

Başvuranın avukatı 18.01.2001 tarihinde, mahkemede görülen, aynı olaylara dayanan ve ek tazminatın talep edildiği diğer davanın bu davayla birleştirilmesini talep etmiştir. Mahkeme talep üzerine davaları birleştirmiş ve duruşmayı 13.03.2001 tarihine ertelemiştir.

Ankara İş Mahkemesi 13.03.2001 tarihinde, başvurana, kıdem tazminatı için, işten çıkarıldığı bildirilmediği için ve ödenmemiş maaşı için toplam 9.424.50 ABD Doları ödenmesine karar vermiştir. Kararda, nispi mahkeme harcının 524.190.700 Türk Lirası¹ olduğu ifade edilmiştir. Bu harcın, içinden başvuranın davanın başında ödediği meblağın çıkarılarak davalı şirket tarafından ödenmesine karar verilmiştir.

Mahkeme 22.05.2001 tarihinde vergi icra dairesine mahkeme harcını şirketten almasını emretmiştir.

Başvuranın avukatı 10.12.2001 tarihinde mahkemeye bir dilekçe sunmuş, icraya koymak üzere kararın kendisine verilmesini talep etmiştir. Avukat, başvuranın davayı kazandığını, davalı şirketin ise tazminat ödemesine ek olarak yargılama giderlerinden de yükümlü olduğunu ifade etmiştir. Mahkemenin karar verdiği tarihte adresi belli olan şirketin, mali sorunları nedeniyle başka bir yere taşınarak yükümlülüklerinden kaçma girişiminde bulunma tehlikesine işaret etmiştir. Ayrıca başvuranın kararı almak amacıyla yargılama giderlerini ödemeye istekli olduğunu ancak bunu yapmak için kaynaklarının yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Aynı gün mahkeme bu talebi, 492 Sayılı Harçlar Kanunu'nun 28 (a) Maddesi çerçevesinde gerekli harç ödenmedikçe kararın ilgiliye verilemeyeceği gerekçesiyle reddetmiştir.

Bu nedenle başvuran bahsi geçen kararın uygulanması için icraya koyulmasını sağlayamamıştır. Bu arada şirketin taşındığı anlaşılmıştır.

HUKUKA İLİŞKİN

1. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİ İLE AİHS'YE EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

¹ Sözkonusu tarihte 598 Euro ("EUR") karşılığına denk gelmektedir.

Başvuran, şirket aleyhindeki yargılama süresinin haddinden uzun olduğundan ve ulusal mahkemenin kendisine kararı vermemesi nedeniyle kararın uygulanmasını sağlayamadığından şikayetçi olmuştur. Ayrıca, kararın uygulanmamasının mülkiyetin çekişmesiz kullanımı hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir. AİHS'nin 6 § 1. Maddesi ile AİHS'ye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. Maddesi'ne dayanmıştır:

Madde 6 § 1

“Herkes ... medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar ... konusunda karar verecek olan ... [bir] mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde ... görülmesini istemek hakkına sahiptir...”

Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. Maddesi

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka halel getirmez.”

A. Kabuledilebilirliğine ilişkin

Hükümet, başvurunun, AİHS'nin 35 § 1. Maddesi kapsamında iç hukuk yollarını tüketme koşulunun yerine getirilmemesi nedeniyle reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir. Başvuranın iç hukukun sağladığı başvuru yollarından yararlanmadığını iddia etmiştir. Sorumlu tarafın ödemediği meblağın başvuran tarafından ödenmesi halinde işlemlerin devam edeceğini öne sürmüştür. AİHM'nin, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle başvuruyu kabuledilmez olarak beyan ettiği *Poghosyan – Ermenistan* davasındaki (36211/03) kararına atıfta bulunmuştur. Hükümet, bu davada, AİHM'nin, başvuranın dava açmamasının Devlet'in ihmalinin mi yoksa başvuranın kendi hatasının sonucu mu olduğunu incelediğini, başvuranın kararın uygulanması için olası ve erişilebilir hiçbir önlem almadığı sonucuna vardığını belirtmiştir. Bu davada karar sonucu ortaya çıkan borcun bir Devlet kurumuna değil özel bir limited şirkete ait olduğunun dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

AİHM, yukarıda belirtilen davada, ilgili ulusal makamların icra takibi başlattıklarını ve ulusal mahkemenin kararı sonucunda ortaya çıkan borcun karşılanması için gerekli tüm tedbirleri aldıklarını kaydeder. Bu nedenle, ulusal makamlar esasında kararı uygulamaya başlamışlardır ve bu bağlamda başvuranın iç hukukla uyumlu olarak somut bir taleple, ilgili mahkemeye başvurması beklenmiştir. Başvuranın dava açmamasının Devlet'in ihmali mi yoksa başvuranın kendi hatası mı olduğunu belirlemek AİHM'ye kalmıştır. Ulusal mahkemenin başvuranın davasını yeterince titizlikle incelemediğini usulen kaydeden AİHM, yine de bu durumun, başvuruyu, iç hukuk gerektirdiği biçimde uygun bir biçimde hazırlanmış bir taleple aynı merciye yeniden başvurmasını engellemediğini kabul etmiştir. Dolayısıyla AİHM, başvuranın, kararın uygulanması için, olası ve erişilebilir tüm tedbirleri almadığı sonucuna varmış, AİHS'nin 35 §§ 1. ve. Maddesi'yle uyumlu olarak başvuruyu iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabuledilmez olarak beyan etmiştir.

Öte yandan, bu davada, AİHM, başvuranın, kararın uygulanmasını sağlamak için bir kopyasını almak üzere, usulüne uygun olarak, ilgili makam olan Ankara İş Mahkemesi'ne başvurduğunu gözlemler. Başvuranın talebi, diğer tarafın ödemesi gereken yargılama giderleri bulunduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. AİHM, Sorumlu Devlet'in iç hukuku kapsamında,

başvuranın, Ankara İş Mahkemesi'nin kararının uygulanmasını sağlamak için başvurabileceği veya başvurusu gereken başka bir merci bulunmadığını kaydeder. Bu nedenle başvuran yalnız mevcut iç hukuk yollarından yararlanmıştır. Sonuç olarak, Hükümet'in bu konuyla ilgili itirazı reddedilmelidir.

Hükümet ayrıca, başvuranın şikayetinin, AİHS'nin 35 § 1. Maddesi çerçevesinde altı ay kuralıyla uyuşmaması nedeniyle reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda, başvuranın lehinde çıkan kararın 13.03.2001 tarihinde verildiğini, Harçlar Kanunu'nun 28 (a) Maddesi kapsamında, yargılama giderlerinin bu tarihten itibaren iki ay içinde ödenmesi gerektiğini öne sürmüştür. 21.05.2001 tarihinde iyi aylık sürenin bitmesinin ardından, mahkeme, Harçlar Kanunu'nun 37. Maddesi'ne göre, vergi icra dairesine ödenmeyen borcun şirketten tahsil edilmesini emretmiştir. Davalı masrafları ödemiş, bu tarihten başvuranın 10.12.2001 tarihli dilekçesine verilen yanıt kadar, hiçbir işlem yapılmamıştır. Hükümet, bu nedenle başvuranın, 10.12.2001 tarihli dilekçesinden çok önce, gerekli borcu ödemedikçe kararın kendisine verilmeyeceğinin farkında olduğunu savunmuştur.

Başvuran Hükümet'in argümanına itiraz etmiş, iddialarını mahkemenin kararı nedeniyle değil, bu kararın uygulanmaması nedeniyle ortaya koyduğunu savunmuştur. Dolayısıyla kararın tarihi altı aylık süre aşımı için başlangıç noktası olarak alınamaz. Söz konusu tarih, ulusal mahkemenin başvurana açıkça kararın verilemeyeceğini ifade ettiği, başka bir deyişle uygulamanın durdurulduğu tarih olan 10.12.2001'dir.

AİHM, başvuru yolu bulunmuyorsa veya başvuru yollarının etkisiz olduğuna karar verilmişse, altı aylık süre aşımının, şikayet konusu uygulamanın tarihinden itibaren başladığını yineler. İstisnai davalarda, başvuruların önce bir iç hukuk yoluna başvurdukları, ancak bu başvuru yolunu etkisiz kılacak koşulların daha sonra farkına varacakları veya varmaları gereken özel koşullar bulunabilir. Böyle bir durumda, altı aylık süre, başvuranın bu koşulların farkına vardığı veya varması gereken tarihten itibaren hesaplanabilir (bkz. *Hazar ve Diğerleri – Türkiye*, 62566/00).

AİHM, ulusal mahkemenin 10.12.2001 tarihinde başvuranın kararın kendisine verilmesi talebini reddettiğini kaydeder. Başvuran AİHM'ye başvurusunu, 10.06.2002 tarihinde, 10.12.2001 tarihinden itibaren tam altı ay içinde yapmıştır. Bu nedenle AİHM, Hükümet'in, başvurunun altı ay kuralına uymadığı itirazını reddeder.

AİHM ayrıca, bu şikayetlerin AİHS'nin 35 § 3. Maddesi kapsamında dayanaktan yoksun olmadığını kaydeder. Ayrıca başvurunun başka bir gerekçe altında da kabuledilmez olarak değerlendirilemeyeceğine işaret eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir olarak ilan edilmek durumunda.

B. Esaslara ilişkin

Hükümet, bu davada, yargı sürecinin makul süreyi aşmadığını belirtmiştir. Mahkemenin delil topladığını, üç bilirkişi raporu aldığını ve başvuranın tanıklarını dinlediğini savunmuştur. Dava iki yıldan kısa bir sürede ve duraklama olmaksızın sona erdirilmiştir. Hükümet, bu koşullarda, yargı sürecinin haddinden uzun olduğu biçiminde değerlendirilemeyeceğini ileri sürmüştür.

Ayrıca Hükümet, başlangıçta, bu davadaki meselenin yetkili makamların kararı uygulamayı reddetmeleri olmadığını ifade etmiştir. Kararın uygulanmamasının nedeni, öncelikle gerekli harç ödenmeden kararın başvurana verilmemesidir. Hükümet, bu nedenle, kararın başvurana verilmemesinin iç hukuka uygun olduğunu ve mahkemenin harcın davalı şirketten tahsil edilmesi için vergi icra dairesine emir gönderdiğini eklemiştir.

Hükümet, başvuranın yargılama giderlerini ödemesi halinde kararın uygulanmasına başlanacağını öne sürmüştür. Harçlar Kanunu'nun 32. Maddesi'ne göre, ilgili harçların ödenmemesi durumunda müteakip işlemler uygulanmamaktadır, ancak taraflardan birinin

yaptığı ödeme, işlemlerin sonunda dikkate alınır. Buna göre, başvuran harcı ödeyip kararın uygulanması sürecini başlatabilirdi. Ardından bu meblağ borcun geri kalanıyla beraber kendisine geri ödenirdi. Dolayısıyla Hükümet, başvuranın, iç hukuk çerçevesinde kendisine tanınan bu olanağı reddetmesi nedeniyle, lehine verilen kararın uygulanmaması sorumluluğunu yüklenmesi gerektiğini kanısındadır.

Başvuran, bu kanuna dayanarak, Devlet'e, kayıpları mahkemelerce tanınan kimselerden harç toplanması yetkisi verildiğini, böylece zarar gören tarafın bir kez daha mağdur edildiğini ileri sürmüştür. Bu uygulama nedeniyle, haklı olan tarafların, kaybeden tarafın üstlenmesi gereken harcı ödemediği veya ödeyemediği durumlarda, mahkemenin kendilerine ödenmesine karar verdiği meblağları alamadıklarını eklemiştir.

1. AİHS'nin 6 § 1. Maddesi

AİHM, AİHS'nin 6 § 1. Maddesi'nin herkese, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili olarak, bir mahkeme tarafından davasının görülmesini isteme hakkı verdiğini yineler; bu yolla, hukuki konularda mahkemelerde dava açma hakkı anlamına gelen erişim hakkının bir yönünü teşkil ettiği "mahkemeye gitme hakkı"nı da çerçevesi içine alır. Öte yandan, Sözleşmeye Taraf Devletlerden birinin iç hukuk sistemi, nihai ve bağlayıcı bir kararın, taraflardan birinin zararına geçersiz kalmasına izin verirse, bu hak aldaticıdır. AİHS'nin 6 § 1. Maddesi'nin, hakim kararlarının uygulanmasını güvence altına almadan, davacılara tanınan usule ilişkin teminatları – hakkaniyete uygun, açık ve süratli davalar – ayrıntılı olarak tanımlaması düşünülemez. Bu Madde'nin yalnız mahkemelere erişim ve davaların idaresi ile ilgili olduğu biçiminde yorumlanması, Sözleşmeye Taraf Devletlerin AİHS'yi kabul ettiklerinde uymayı taahhüt ettikleri hukukun üstünlüğü ilkesi ile uyuşmayan durumlara yol açabilir. Bu nedenle, mahkemelerin verdiği kararların uygulanması, AİHS'nin 6 § 1. Maddesi'nin amaçları doğrultusunda, "yargılama"nın tamamlayıcı parçası olarak değerlendirilmelidir (bkz. *Hornsby – Yunanistan* ve *Burdov – Rusya*, 59498/00).

AİHM, kararların uygulanmasının yargılamanın bütünleyici parçasını teşkil etmesi gibi, "medeni hak ve yükümlülüklerin" belirlenmesi için ilk derece ve temyiz mahkemelerine erişim ile beraber mahkemeye gitme hakkının da (bkz. *Kreuz – Polonya*, 28249/95), icra davasına erişim hakkını eşit derece koruduğu kanısındadır (bkz., gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, *Manoilescu ve Dobrescu – Romanya*, 60861/00).

Bu davayla ilgili olarak, AİHM, sözkonusu kararın uygulanmasının ardından başvuranın yargılama giderlerini geri alıp alamayacağı sorusunun, başvuranın AİHS'nin 6 § 1. Maddesi kapsamında şikayette bulunduğu durumla ilgisi bulunmadığı kanısındadır. Buradaki mesele, kaybeden tarafın üstlenmesi gereken harçları peşinen ödeme zorunluluğunun, başvuranın lehine verilen bağlayıcı kararı almasını ve sonrasında icra takibini başlatmasını engellemesidir.

Bu bağlamda, mahkemeye erişim hakkının mutlak olmadığı ancak sınırlamalara tabi olduğu anımsatılır; erişim hakkı, niteliği gereği Devlet'in düzenlemelerini gerektirdiğinden, bu sınırlamalara üstü kapalı olarak müsaade edilmiştir. Öte yandan, AİHM, uygulanan sınırlamaların, bireye bırakılan erişimi, hakkın esasına zarar gelecek ölçüde sınırlamaması ya da azaltmaması nedeniyle memnun olmalıdır. Ayrıca, haklı bir amaç gütmeyen ve başvuru yollar ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan bir sınırlama, 6 § 1. Madde ile uyumlu olmayacaktır (bkz. *Waite ve Kennedy – Almanya* [BD], 26083/94 ve *Apostol – Gürcistan*, 40765/02).

Hükümet, kararın uygulanmama nedeninin, iç hukuk çerçevesinde kararın, ödenmesi gereken yargılama giderleri ödenmedikçe ilgili tarafa verilmesinin mümkün olmaması olduğunu belirtmiştir. Öte yandan, AİHM, Harçlar Kanunu'nun 28 (a) Maddesi'ne atıfta

bulunarak, mahkemenin, başvurana, mali bir sorumluluk yüklemiş olduğunu, böylece karara erişimini ve kararın uygulanmasını engellediğini kaydeder.

AİHM, bir kimsenin erişim hakkından yararlanıp yararlanmadığını belirlemek için, yargılama giderlerinin makullüğünün, başvuranın bu meblağı ödeme kapasitesi, davanın özel ayrıntıları ve bu sorumluluğun yüklendiği dava safhası ışığında değerlendirilmesi gerektiğini anımsar (bkz. *Kreuz*). Bu bağlamda, AİHM, başvuranın inşaat işçisi olduğunu gözlemler. Başvuran sorumlu şirkete, ödenmemiş maaşını alabilmek için dava açmıştır. Mahkeme başvuranın taleplerini kısmen kabul etmiş, tazminat olarak yaklaşık 10.000 Euro ödenmesine karar vermiştir. Geri kalan yargılama giderleri yaklaşık 598 Euro'dur. Başvuran, kendisine ödenecek meblağı alabilmek için harcı ödemeye istekli olmasına rağmen, bunu yapmak için yeterli kaynağa sahip değildir.

AİHM, AİHS'nin 6 § 1. Maddesi kapsamındaki etkili hakları güvence altına alma yükümlülüğünün yerine getirilmesinin, yalnız müdahale olmaması anlamına gelmediğini, Devlet'in olumlu bir faaliyette bulunmasını gerektirebileceğini de yineler. Yargılama giderlerinin karşılanmasında tüm sorumluluğu başvurana yükleyerek, Devlet'in, kararların uygulanması için hem hukuken hem de uygulamada etkin bir yöntem belirleme yönünde genel ya da özel her türlü uygun tedbiri alma yükümlülüğünden (pozitif yükümlülük) kaçındığı kanısındadır (bkz. *Fuklev – Ukrayna*, 71186/01). Dolayısıyla, bu davada, yargılama giderlerinin miktarı ile bu giderlerin ödenmesi, başvuranın bu meblağları ödeme kapasitesi ve kararın bir kopyasının başvurana verilmesi arasındaki makul orantılılık ilişkisi de göz önünde bulundurulmalıdır.

Yukarıda belirtilenler ışığında, AİHM, başvuranın kararın bir kopyasını alamadan mahkeme harcını ödemekle yükümlü tutulmasının, üzerinde aşırı bir yük oluşturduğu ve mahkemeye erişim hakkını bu hakkın özünü zedeleyecek derecede kısıtladığı kanısındadır.

Dolayısıyla AİHS'nin 6 § 1. Maddesi ihlal edilmiştir.

Son olarak, AİHM, bu davada, yargılamanın uzunluğunun, başvuranın kararın uygulanmaması ile ilgili şikayetinin tamamlayıcı parçası olduğunu kaydeder. Bu nedenle, şikayetin bu kısmının ayrı olarak incelenmesine gerek olmadığı sonucuna varmıştır.

2. AİHS'ye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. Maddesi

AİHM, bir "talebin" uygulanabilir olarak addedilecek derecede yeterince kabul görmesi halinde, AİHS'ye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. Maddesi çerçevesinde "mülkiyet" teşkil edebileceğini yineler (bkz. *Burdov – Rusya ve Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis - Yunanistan*). 13.03.2001 tarihli karar başvurana icraya verilebilir tazminat sağlamıştır.

Başvuranın kararı uygulatamaması, AİHS'ye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. Maddesi'nin ilk paragrafının ilk cümlesinde ortaya konduğu üzere, mülkiyetin çekişmesiz kullanımı hakkına müdahale teşkil etmiştir.

Bu müdahale hiçbir biçimde maruz gösterilmediğinden, AİHM, AİHS'ye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. Maddesi'nin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

II. AİHS'NİN 13. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran ayrıca AİHS'nin 13. Maddesi kapsamında, ulusal mahkemenin kararının, yine ulusal mahkemenin yarattığı engel nedeniyle hükümsüz kaldığından şikayetçi olmuştur.

AİHM, bu şikayetin yukarıda incelenen şikayetlerle bağlantılı olduğunu ve bu nedenle kabuledilebilir olarak beyan edilmesi gerektiğini kaydeder. Ancak AİHS'nin 6 § 1. Maddesi ile AİHS'ye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. Maddesi kapsamında tespit edilen ihlallere ilişkin olarak, AİHM, başvuranın bu başlık altındaki iddialarının ayrı olarak incelenmesinin gerekli olmadığı kanısındadır.

III. DİĞER AİHS İHLALİ İDDİALARI

Son olarak, başvuran, hiçbir gerekçe göstermeksizin, AİHS'nin 1. ve 17. Maddeleri'nin ihlal edildiğinden şikayetçi olmuştur.

AİHM, dava dosyasında, bu maddelerin ihlal edildiklerini gösteren hiçbir emareye rastlamamıştır. Dolayısıyla başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve AİHS'nin 35 §§ 3. ve 4. Maddesi'yle uyumlu olarak reddedilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. Maddesi'ne göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran, maddi tazminat olarak 15.005 Euro, manevi tazminat olarak ise 50.000 Euro talep etmiştir.

Hükümet bu taleplere itiraz etmiştir.

AİHM, başvuranın maruz kaldığı maddi zararın, başvurana tazminat ödenmesine hükmeden kararın uygulanmamasıyla ortaya çıktığını kaydeder. Hem mahkeme kararıyla başvurana ödenmesi gereken tazminat hem de o tarihteki ekonomik koşullar göz önünde bulundurularak, başvurana maddi tazminat olarak 10.000 Euro ödenmesine karar vermiştir. Bu tazminat, başvuranın ulusal mahkemelerden talep ettiği ve ödenmemiş tazminatla ilgili nihai ödeme olarak addedilmelidir.

AİHM ayrıca başvuranın, tespit edilen ihlallerin sonucu olarak manevi zarara da uğradığı kanısındadır. Öte yandan talep edilen meblağ haddinden fazladır. AİHM, tarafsızlık esasıyla hareket ederek, başvurana bu başlık altında 1000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Yargılama giderleri

Başvuran, ulusal mahkemelerde meydana gelen yargılama giderleri için 3198 Euro, AİHM önünde meydana gelen mahkeme masrafları için ise 3618 Euro talep etmiştir.

Hükümet, başvuranın bu giderleri belgeleyemediği gerekçesiyle bu taleplere itiraz etmiştir.

AİHM'nin içtihadına göre, yargılama giderleri, ancak gerçekliği ve gerekliliği kanıtlandığı ve makul bir meblağ olduğu takdirde başvurana geri ödenir. Bu davada, AİHM, sahip olduğu bilgiler ve yukarıda belirtilen ölçütler ışığında, tüm başlıklar altındaki yargılama giderleri için 1500 Euro tazminat ödenmesinin makul olduğu sonucuna varmıştır.

C. Gecikme Faizi

AİHM, gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU NEDENLERDEN ÖTÜRÜ AİHM OYBİRLİĞİYLE

1. AİHS'nin 6 § 1 ve 13. Maddeleri ile AİHS'ye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. Maddesi'ne ilişkin yapılan şikayetin kabuledilebilir, başvurunun geri kalan kısmının kabuledilmez olduğuna;
2. AİHS'nin 6 § 1. Maddesi'nin ihlal edildiğine;
3. AİHS'ye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. Maddesi'nin ihlal edildiğine;
4. AİHS'nin 13. Maddesi kapsamındaki şikayetin ayrı olarak incelenmesinin gerekli olmadığına;
5. (a) Sorumlu Devlet'in, aşağıdaki meblağları, AİHS'nin 44 § 2. Maddesi'ne göre nihai kararın verildiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevirerek başvurana ödemesine:
 - (i) 10.000 Euro (on bin Euro) maddi tazminat;
 - (ii) 1000 Euro (bin Euro) manevi tazminat;
 - (iii) yargılama giderleri için 1.500 Euro (bin beş yüz Euro);
 - (iv) yukarıdaki meblağlara uygulanabilecek tüm vergiler;(b) yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona ermesinden, ödeme gününe kadar geçen süre için, yukarıdaki miktarlara Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına *karar vermiştir*.
6. Başvuranların adil tazmin taleplerinin geri kalanını *reddetmiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. Maddesi'nin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 26.06.2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

F. ELEN-PASSOS
Zabıt Katibi

F. TULKENS
Başkan